

Gốm mộc và cổ

Các làng nghề truyền thống hiện đưa ra mặt hàng gốm mộc và gốm cổ, thích hợp với trang trí nội - ngoại thất. Để tạo cho không gian sống một vẻ đẹp đơn sơ, các sản phẩm hiện đang được bán rộng rãi trên thị trường.

Các làng nghề truyền thống đã làm đồ gốm từ những thế kỷ 12-13 mới được vực lên, làm "sống" lại 2 - 3 năm nay. Ban đầu, các địa chỉ này chỉ sản xuất lu, chum ché để đựng lúa gạo, chứa nước... trong đời sống còn thô sơ. Nay, sản phẩm vắt lên từ đất rồi nung đã đa dạng chủng loại như đèn, bình, chậu, gạch ốp trang trí, tranh, tượng... Đặc biệt, gốm Bàu Trúc, Phù Lãng còn giữ nguyên cách chế tác thô mộc như thuở nào và mỗi sản phẩm là một tác phẩm thủ công...

Gốm dạng mộc

Gốm ở làng Bàu Trúc, Phan Rang do bàn tay khéo của nghệ nhân, thợ người Chăm nặn lên. Ở làng gốm cổ nhất Đông Nam Á này, họ không sử dụng khuôn, không bàn xoay, không lò nung nên mỗi sản phẩm mang một hình dáng, kích thước khác nhau. Đất sét được lấy từ ruộng tại chỗ về ủ trong hố đất để giữ độ ẩm vừa phải. Pha với một tỷ lệ cát đỏ vàng lấy từ sông Quao, làm xương gốm chắc hơn, không bị nứt khi nung và cũng một phần để tạo màu.

Chế tác giản đơn: lấy lu lật úp làm bàn, vắt một túm đất lên, vuốt 5 phút hình thành sản phẩm. Để tạo hình riêng, nghệ nhân cắt gọt, nhấn, nặn, đắp thêm quai hay họa tiết... Sau đó đem phơi trong gió mát. Sắc màu sản phẩm là yếu tố đặc trưng của gốm Bàu Trúc, chỉ dùng củi, rơm và trấu để nung lộ thiên. Với sự ngẫu nhiên của lửa, ngẫu hứng của gió đã mang lại màu sắc tự nhiên như đỏ, đen, xám, đốm hay lấm tấm vàng; chỗ sậm chỗ nhạt... Ủ rơm trên sản phẩm để bớt gió và tạo các đường ngoằn ngoèo trên bề mặt. Ủ trấu lên sản phẩm nung khi đang còn nóng để tạo sắc đen tuyền hay đốm đen. Từ đó, bình có sắc lạ. Hoặc lấy vỏ cây dong hay cây thị ngâm nước, phun lên bề mặt sản phẩm khi còn nóng để tạo bóng lấm tấm, ứng màu nâu đỏ như gỗ nu.

Đồ gốm kiểu cổ

Làng nghề gốm ở xã Phù Lãng, huyện Quế Võ, Bắc Ninh hình thành cách nay 800 năm. Đến nay, làng vẫn chế tác đồ gốm thủ công và thực hiện theo quy trình truyền thống. Cũng qua các công đoạn như Bàu Trúc, nhưng xoay để tạo hình thì đặt đất sét trên mâm xoay, một người dùng chân đẩy cho mâm quay và người kia vuốt cho đến khi thành hình. Sau đó là trang trí trên bình, với các đề tài như dân gian, tranh trêu tượng... và từng nghệ nhân tự do sáng tác. Vì thế, gốm Phù Lãng không có bản sao, mỗi sản phẩm một vẻ. Để tạo sắc màu, chủ yếu dùng chất liệu trong tự nhiên, lấy đất pha màu bằng tro, bùn, cát, quặng, lõi than trong cục pin...

Các chủng loại gốm Phù Lãng thích hợp cho bài trí nội/ngoại thất, màu không bị phai. Kiến trúc sư Đặng Phan Lạc Việt, văn phòng tư vấn thiết kế Lạc Việt nhận xét, "đồ gốm càng thô, càng chân phương thì càng hay". Gốm truyền thống kiểu dáng khá phong phú và sắp xếp được ở mọi nơi: trong ngoài nhà, trên kệ, bàn, bục, treo tường, trong hốc, ngay trong nhà vệ sinh đều đẹp. "Nó làm nhẹ không gian sống và tạo sự thiện cảm, gần gũi", có thể bố trí theo chủ đề để phát huy giá trị thẩm mỹ hoặc chỉ một sản phẩm cũng được. Nhiều nước chuộng các loại gốm thô này nên sản phẩm xuất được đi nhiều nơi như Nhật, Mỹ, Pháp, Úc...